

LUDENDO
DISCAMUS!

DOROTA
ŻUCHOWSKA

SCENARIUSZ LEKCJI

Program nauczania do języka łacińskiego i kultury antycznej dla szkoły ponadpodstawowej

opracowany w ramach projektu

„Tworzenie programów nauczania oraz scenariuszy lekcji i zajęć wchodzących w skład zestawów narzędzi edukacyjnych wspierających proces kształcenia ogólnego w zakresie kompetencji kluczowych uczniów niezbędnych do poruszania się na rynku pracy”

dofinansowanego ze środków Funduszy Europejskich w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój, 2.10 Wysoka jakość systemu oświaty

Warszawa 2019

Redakcja merytoryczna – dr Jolanta Sawicka-Jurek

Recenzja merytoryczna – Tomasz Damulewicz

Maria Pawłowska

dr Beata Rola

Agnieszka Ratajczak-Mucharska

Redakcja językowa i korekta – Altix

Projekt graficzny i projekt okładki – Altix

Skład i redakcja techniczna – Altix

Warszawa 2019

Ośrodek Rozwoju Edukacji

Aleje Ujazdowskie 28

00-478 Warszawa

www.ore.edu.pl

Publikacja jest rozpowszechniana na zasadach wolnej licencji Creative Commons –
Użycie niekomercyjne 4.0 Polska (CC-BY-NC).

<https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/deed.pl>

Temat lekcji:

Odmiana rzeczowników deklinacji II rodzaju nijakiego. Zabytki Forum Romanum

Klasa / czas trwania lekcji

klasa I / 1 godzina lekcyjna

Cele

- **ogólne:** doskonalenie techniki przekładu tekstu łacińskiego; ukazanie języka łacińskiego i kultury antycznej jako podstawy tożsamości kulturowej współczesnej Europy; kształtowanie kompetencji kluczowych, wspieranie rozwoju emocjonalnego uczniów, również ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi
- **szczegółowe:** uczeń odmienia neutra deklinacji II; tłumaczy tekst *De Foro Romano*; rozpoznaje w materiale ikonograficznym reprezentatywne zabytki Forum Romanum, nazywa je i podaje ich przeznaczenie

Metody

podające: elementy dyskusji; aktywizujące: dedukcyjna, problemowa; oparte na działalności praktycznej uczniów: ćwiczebna; oglądowe: pokaz; inne: gramatyczno-tłumaczeniowa, analityczna, kognitywna, waloryzacyjna.

Formy pracy: zbiorowa, grupowa

Środki dydaktyczne

1. tablica multimedialna z oprogramowaniem: komputery z dostępem do Internetu, rzutnik;
2. strony internetowe: - zabytki Forum Romanum <<https://www.imperiumromanum.edu.pl/kultura/architektura-rzymska/budowle-rzymskie/forum-romanum/amp/>> - fora cesarskie <https://pl.wikipedia.org/wiki/Fora_cesarskie> [dostęp 7 czerwca 2019]
3. Wilczyński Stanisław, Zarych Teresa (1985). *Lectio Latina I*, Warszawa, WSiP
4. słowniki łacińsko-polskie, red. K. Kumaniecki i polsko-łacińskie, red. L. Winniczuk lub <<https://pl.glosbe.com/pl/la>>; <<https://pl.glosbe.com/la/pl>> [dostęp 7 czerwca 2019]
5. wydruki zawierające zad. 1 oraz tekst *De Foro Romano*.

Opis przebiegu lekcji

Na rozpoczęcie lekcji nauczyciel wyświetla na tablicy hasła *via Appia, lupa, Capitolinus, aeterna, forum*, które zasugerują tematykę zajęć. Następnie są one wyjaśniane oraz ilustrowane adekwatną ikonografią. Ustalana jest łacińska nazwa Rzymu. Uczniowie tłumaczą na język łaciński zwrot „rynek rzymski” oraz analizują starożytny i współczesny zakres semantyczny rzeczownika *forum*. Nauczyciel

demonstruje na tablicy odmianę *Forum Romanum* w pluralis. Wskazywane są różnice w odmianie masculinum i neutrum w deklinacji II. Nauczyciel wyświetla mapę przekrojową Forum Romanum oraz wymienia po łacinie zabytki tam występujące, ilustrując narrację fotografiami. Uczniowie w parach wykonują ćwiczenie utrwalające (zał. 1). Gdy nauczyciel sprawdza prace, uczniowie czytają i tłumaczą tekst *De Foro Romano* (Wilczyński, Zarych, 1985:35 n.). Po rozdaniu i omówieniu prac następuje rekapitulacja wiedzy. Praca domowa zawiera dwa zadania do wyboru: 1. znajdź w dostępnych źródłach oraz wpisz do zeszytu nazwy tzw. forów cesarskich; 2. wypisz przykłady pięciu rzeczowników rodzaju nijakiego zakończonych na –um, występujących w języku polskim oraz podaj ich angielskie odpowiedniki. Następne zajęcia rozpoczną się tłumaczeniem i analizą gramatyczną tekstu *De Foro Romano*. Zał. 1 I. Prawda, czy fałsz. Zaznacz literą F (falsum) zdania fałszywe, zaś literą V (verum) zdania prawdziwe: a) Curia to budynek na Forum Romanum, w którym obradował senat rzymski. b) Forum Romanum powstało w VI w. p.n.e. c) Forum rozpościera się między Kapitołem a Awentynem. d) Na Forum Romanum stoi łuk tryumfalny cesarza Wespazjana.

II. Uzupełnij zdania: a) Mównica znajdująca się na Forum Romanum nosiła nazwę od łacińskiego słowa, które oznacza b) Przykładem zabytku o charakterze kommemoratywnym jest, który/a upamiętnia c) Bazyliki stojące na Forum Romanum pełniły funkcje Swój dzisiejszy charakter zawdzięczają

Komentarz metodyczny

Realizując materiał proponowany w powyższym scenariuszu, osiągnane są liczne cele podstawy programowej, m.in.: I 1 a, 3- 7, 8 a, n-s, II 5 d, 12 d, III 1-5. Tematyka zajęć sprzyja kształtowaniu kompetencji międzykulturowych, np. odwołanie się do aktualności słowa forum i innych neutrum deklinacji II (praca domowa), wskazanie budowli, które mimo zmiany funkcji, zachowały starożytne nazwy (kuria, bazylika). Nauczyciel podczas lekcji stosuje zasady konstruktywizmu, m.in. przez budzenie ciekawości naukowej, niesterowanie tokiem myślenia, przyzwolenie na błędy. Te techniki wspierają rozwój emocjonalny uczniów oraz wdrażają ich do życia społeczno-zawodowego. Osiągnięcie tych celów umożliwia odpowiedni dobór metod i form kształcenia. Zostały one wyselekcjonowane pod kątem przydatności w przyszłym życiu zawodowym uczniów (np. metoda problemowa, analityczna, dyskusja etc.). Dzięki wizualizacji i różnorodnym formom ćwiczeń szybciej zapamiętają prezentowany materiał; zaspokoi to przynajmniej częściowo SPE uczniów. Praca domowa zawiera dwa zadania o jednakowym stopniu trudności; uczeń może dokonać wyboru. Język angielski w poleceniu zadania drugiego można zamienić na inny nowożytny. Zajęcia prowadzone metodami aktywizującymi z wykorzystaniem komputerów najefektywniej przebiegają w grupach kilkunastoosobowych. Liczba

uczniów siedzących przy stanowiskach komputerowych nie powinna przekraczać trzech osób. Oceny proponuję wystawić po następnych zajęciach, na których będzie tłumaczony i analizowany tekst łaciński dotyczący zabytków Forum Romanum oraz utrwalana odmiana neutrów deklinacji II. Nauczyciel może wówczas zapowiedzieć piętnastominutową pracę kontrolną dotyczącą treści kulturowych i gramatycznych. Do ewaluacji tej lekcji polecam technikę *plusy i minusy*. Została ona omówiona w programie *Ludendo discamus!* w rozdziale *Kontrola i ocena pracy uczniów*.